

OPERA I OPERETKA W KRAKOWIE

WŁADYSŁAW ŻELEŃSKI

KONRAD
WALLENROD

WŁADYSŁAW ŻELEŃSKI

(ur. 6 VII 1837 w Grodkowicach k. Krakowa — zm. 23 I 1921 w Krakowie), kompozytor, pianista, pedagog, krytyk muzyczny. Studiował w Krakowie, Pradze i w Paryżu. Pracę kompozytorską rozpoczął wcześnie. 29 VII 1857 dyrygował wykonaniem swej uwertury. W roku 1859 wyjechał do Pragi, gdzie kontynuował studia filozoficzne rozpoczęte w Uniwersytecie Jagiellońskim oraz studia muzyczne. W roku 1862 otrzymał tytuł doktora filozofii. Przez pewien czas przebywał w Pradze, przysyłając korespondencje do „Pamiętnika Muzycznego i Teatralnego”. W r. 1865 wyjeżdża do Wiednia, gdzie zaprzyjaźnił się z Arturem Grottgerem. Następnie studiuje w Konserwatorium Paryskim. W roku 1871 wrócił do Krakowa i ożenił się z Wandą Grabowską. Synem jego był sławny literat Tadeusz Boy-Żeleński. W roku 1872 Władysław Żeleński powołany został na stanowisko profesora harmonii w Instytucie Muzycznym w Warszawie (1872—1878), a następnie został dyrektorem Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego (1878—1880). W roku 1881 wraca do Krakowa i pracuje w szkole muzycznej jako nauczyciel teorii. W roku 1888 zorganizował Konserwatorium Towarzystwa Muzycznego w Krakowie, został jego dyrektorem, wykładał teorię i uczył gry organowej. Ogłosił szereg artykułów w „Czasie”.

W twórczości Żeleńskiego, o silnych akcentach folklorystycznych i narodowych, dominuje ton liryzmu. Mimo konwencjonalnego języka muzycznego (tradycje klasyczno-romantyczne) i widocznych wpływów niemieckich (zwłaszcza Webera, Schumanna i Mendelssohna) jego muzyka stanowi cenną część dorobku polskiej kultury muzycznej 2 połowy XIX i początków XX wieku. W operach: „Konrad Wallenrod” (1885), „Goplana” (1896), „Janek” (1900) i „Stara baśń”

(1907), Żeleński kontynuuje moniuszkowskie tradycje, podobnie jak w pieśniach, ekspresyjnych, o bogatej melodyce (między innymi: „Połały się łzy” i „Słowiczku mój” do słów Mickiewicza, „Na Anioł Pański” i „Zawód” do słów Kazimierza Tetmajera...). Obszerna twórczość chóralna Żeleńskiego obejmuje m. in. wiele kantat okolicznościowych i pieśni, utwory na orkiestrę, m. in. uwertury: „W Tatrach” i „Echa leśne”, także dwie symfonie. Z kompozycji kameralnych wyróżnia się „Kwartet fortepianowy c-moll” (1909). Napisał też Żeleński wiele utworów fortepianowych, był także autorem podręczników.

Władysław Żeleński to bez wątpienia najwybitniejszy przedstawiciel polskiej muzyki dramatycznej po Moniuszce. Reprezentował styl opery lirycznej, pozbawionej silniejszych napięć dramatycznych. Wyczuwa się to przede wszystkim w solowych partiach wokalnych, silnie powiązanych z pieśnią („Konrad Wallenrod”, „Goplana”). Dopiero w ostatniej operze („Stara baśń”) zaznacza się większe spotęgowanie siły dramatycznej. Stało się to prawdopodobnie pod wpływem estetyki Wagnera, która z początkiem XX wieku zyskała sobie w Polsce zwolenników wśród młodych kompozytorów.

Plany napisania opery na tle Mickiewiczowskiego „Konrada Wallenroda” snuł Żeleński jeszcze podczas studiów w Paryżu. Opera, ukończona w roku 1884, jest pod względem czysto muzycznym najlepszym bodaj dziełem scenicznym Żeleńskiego. Szczerością natchnienia i siłą talentu nie dorównuje może operom Moniuszki, zawiera jednak szereg wartościowych momentów i budzi uznanie mistrzostwem kompozytorskiego rzemiosła.

Według:
Przewodnika operowego Józefa Kańskiego
Słownika muzyków polskich
Wielkiej Encyklopedii Powszechnej

WŁADYSŁAW ŻELEŃSKI KONRAD WALLENROD

OPERA W CZTERECH AKTACH

Libretto: według poematu Adama Mickiewicza
Zygmunt Sarnecki i Władysław Noskowski

Prapremiera: Lwów 26. 02. 1895

Kierownictwo muzyczne

Reżyseria

Scenografia

Ruch sceniczny

Przygotowanie chóru

Przygotowanie chóru dziecięcego

Inspicjent

Sufler

RAFAŁ JACEK DELEKTA
HALINA SZYMAŃSKA
BOLESŁAW KAMYKOWSKI
MARIA DIMITROW
EWA BATOR
GRAŻYNA SUŁKOWSKA
WITOLD WRONA
KRYSTYNA STASZEWSKA

OBSADA:

Konrad Wallenrod

Aldona

Halban

Orlando

Klawigo

Rycerz

Narrator

JANUSZ DĘBOWSKI
RYSZARD SŁYSZ
ZOFIA JANKOWSKA
GRAŻYNA SZAREK
WIESŁAW NOWAK
ZBIGNIEW SZCZETCHURA
EWELINA CHROBAK
JADWIGA GALANT
ZOFIA JABŁOŃSKA
EWA SUKIENNIK
ANDRZEJ BIEGUN
WINCENTY GŁODEK
ŁUKASZ RYBIŃSKI

Premiera: 17. 05. 1987

Spektakl przygotowany z okazji 150 rocznicy urodzin Władysława Żeleńskiego.

Dyrektor Naczelny i Artystyczny
EWA MICHNIK

Dyrektor Techniczny i Administracyjny
JANUSZ BYTOWSKI

Kierownik Literacki
JÓZEF OPALSKI

Cena zł 20.—

D. Z. 2887/87 — D-18 (1449) — 2.000+23 egz. — I